Lupa- ja valvontavirasto

Lausunto
7.9.2026
LVV-U/108117/2026
Julkinen

Lahden kaupunki
kirjaamo@lahti.fi

Lausuntopyyntö 9.7.

Lausunto asemakaavan valmisteluaineistosta, Möysä, Ilmarisentie 1, Joutjärven kirkko, A-2709, Lahti

Lahden kaupunki on pyytänyt Lupa- ja valvontavirastolta lausuntoa asemakaavamuutoksen A-2709, Möysä, Ilmarisentie 1, Joutjärven kirkko, valmisteluaineistosta 24.8.2026 mennessä. Lupa- ja valvontavirasto on saanut lausunnon antamiseen lisäaikaa 11.9.2026 saakka.

Asemakaavan tavoitteena on liittää puistoalue osaksi tonttia toteutuneen paikoitusalueen mukaisesti, muuttaa kirkon viereinen alue istutettavaksi tontin osaksi, erottaa kirkon takana sijaitseva asuinrakennus omaksi kiinteistökseen sekä täsmentää rakennusten suojelumääräyksiä.

Ohjaava kaava ja sen huomioiminen

Alueella on voimassa Päijät-Hämeen maakuntakaava 2014, joka on tullut voimaan 13.5.2019. Maakuntakaavassa alue on taajamatoimintojen aluetta (A76).

Alueella on voimassa Lahden oikeusvaikutteinen yleiskaava 2035 Y-205 (kv 9.12.2024 § 128), joka sai lainvoiman 12.2.2025. Yleiskaavassa suunnittelualue on osittain julkisten palvelujen ja hallinnon aluetta ja osittain asuinaluetta. Suunnittelualue on yleiskaavan mukaan osa paikallisesti arvokasta kulttuuriympäristöä.

Suunnittelualueella on voimassa kaksi asemakaavaa. Asemakaavassa vuodelta 1961 kaava-alueen rakennettu osa kuuluu kirkon ja muiden seurakunnallisten rakennusten korttelialueeseen YK ja asemakaavassa vuodelta 1966 kaava-alueen eteläpää, jossa pysäköintialue sijaitsee, kuuluu puistoalueeseen PI.

Lupa- ja valvontavirasto katsoo, että asemakaava on laadittu ohjaavan yleiskaavan mukaisesti.

Pohjavedet

Suunnittelualue sijaitsee vedenhankintaa varten tärkeällä 1-luokan pohjavesialueella sekä pohjaveden varsinaisella muodostumisalueella. Kaavamääräyksiin tulisi lisätä hulevesiin liittyvä määräys siitä, että alueella syntyvät puhtaat hulevedet tulee ensisijaisesti imeyttää tontilla pohjaveden muodostumisen turvaamiseksi. Lupa- ja valvontavirasto katsoo, että muilta osin pohjavesialueet on huomioitu kaavassa asianmukaisesti.

Lupa- ja valvontavirasto

Lausunto
7.9.2026
LVV-U/108117/2026
Julkinen

Katja-asetus ja Ryhti-tietojärjestelmä

Ympäristöministeriön asetus maakunta-, yleis- ja asemakaavojen kaavamääräysten ja kaavakohteiden esitystavasta (Katja-asetus) on astunut voimaan 11.6.2024. Ympäristöministeriön asetus, jolla on muutettu em. asetuksen (311/2024) 1 §, 2 §:n 1 momentti sekä liitteet 1–4, on tullut voimaan 1.7.2025. Katja-asetuksen tavoitteena on edistää kaavatiedon saatavuutta ja parantaa kaavatiedon yhteen toimivuutta valtakunnallisesti. Lupa- ja valvontavirasto kannustaa siirtymään asetuksen mukaisten kaavamerkintöjen ja -määräysten käyttöön. Asetus sisältää kuitenkin siirtymäsäännöksen. Kumottua merkinnöistä annettua ympäristöministeriön asetusta voidaan soveltaa vuoden 2028 loppuun asti.

Lisäksi Lupa- ja valvontavirasto suosittelee, että uuteen rakennetun ympäristön Ryhti-tietojärjestelmään siirryttäisiin mahdollisimman pian. Siirtymäsäännöksen mukaisesti kaavat on mahdollista laatia nykymallin mukaisesti vuoden 2028 loppuun asti. Siirtymäajan jälkeen syntyvät alueidenkäytön tiedot on toimitettava järjestelmään viimeistään 1.1.2029 (laki rakennetun ympäristön tietojärjestelmästä 5 §). Jos aiemmin käynnistynyt kaava jatkuu vuoden 2029 puolella, tulee kaava laatia kansallisen kaavatietomallin mukaisesti ja viedä tiedot rakennetun ympäristön tietojärjestelmään.

Lupa- ja valvontavirastolla ei käytettävissä olevilla tiedoilla ole muuta huomautettavaa asemakaavaluonnoksesta.

Tämä asiakirja on hyväksytty viraston sähköisessä asianhallintajärjestelmässä. Asian on esitellyt alueidenkäytön asiantuntija Sanni Hujanen ja ratkaissut ylitarkastaja Eero Manerus.

Tiedoksi

Lahden museot

Lupa- ja valvontavirasto
Postiosoite: PL 20, 13035 LVV
Puhelinvaihde: 0295 254 000
kirjaamo@lvv.fi | lvv.fi

Tämä asiakirja LVV-U/108117/2026 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument LVV-U/108117/2026 har godkänts elektroniskt

Ratkaisija Manerus Eero 07.09.2026 09:55

Esittelijä Hujanen Sanni 07.09.2026 09:53

Asiakirjan ovat allekirjoittaneet

Nimi	Tunnistautuminen	Aika
Liisa Koskelainen	Suomi.fi	31.08.2026 12:02:34 UTC+03:00

LAHDEN MUSEOT
Lahti City Museums

Lausunto
D/3577/10.02.01.00/2023

31.8.2026
Alueellinen vastuumuseo

Lahden kaupunki/kaupunkisuunnittelu

Viite: Lausuntopyyntö 9.7.2026

Asia: Lahti, A-2709 Joutjärven kirkko, Asemakaavan muutos, luonnos

Lahden kaupunki on käynnistänyt asemakaavan muutoshankkeen Möysän kaupunginosassa. Muutos koskee Möysän kaupunginosan (16.) korttelin 480 tonttia 3 sekä puistoaluetta (Joutjärven kirkko). Kaavan tavoitteena on päivittää asemakaava vastaamaan pysäköinnin ja puiston osalta toteutunutta tilannetta. Kirkon takana sijaitseva asuinrakennus erotetaan asemakaavamuutoksella omaksi kiinteistökseen ja kirkko sekä asuinrakennus suojellaan sr-merkinnällä.

Lahden museot / Päijät-Hämeen alueellinen vastuumuseo esittää luonnosvaiheen kaava-aineistosta (23.6.2026 päivätystä kaavaluonnoskartasta, 1.7.2026 päivätystä asemakaavan selostusluonnoksesta ja 29.6.2026 päivätystä osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta) pyydettynä lausuntonaan seuraavaa.

Arkeologinen kulttuuriperintö
Asiakohdan kaavahankkeelle ei ole esteitä arkeologisen kulttuuriperinnön osalta.

Rakennettu kulttuuriperintö ja maisema

Joutjärven kirkko ja siihen liittyvä asuinrakennus on todettu paikallisesti arvokkaaksi Lahden yleiskaavaan liittyvässä kulttuuriympäristöselvityksessä. (Ramboll 2024) Kirkko on valmistunut vuonna 1962 ja sen rakentaminen liittyy Lahden seurakuntien sodan jälkeiseen laajenemisvaiheeseen, jossa Lahden uusien aluelaajennusten myötä Lahden seurakunta jaettiin neljään osaan. Kirkkoherran ja kahden muun työntekijän asunnoksi rakennettu asuinrakennus valmistui samana vuonna. Joutjärven kirkosta on tehty rakennushistoriaselvitys vuonna 2024. (Salminen 2024)

Rakennuskokonaisuuden on suunnitellut lahtelainen arkkitehti Unto Ojonen. Joutjärven kirkko on paikallisesti erittäin ansioituneen Ojosen ainoa toteutunut kirkkorakennus, ja sitä pidetään hänen päätyönään. Kirkkon arkkitehtuurissa näkyy suomalainen kirkonrakennusperinne, vaikka itse kirkko on moderni seurakuntakeskuskokonaisuus. Ojosta ohjeistettiinkin suunnittelemaan ”kirkon näköinen kirkko”. Kirkkosaliosa perustuu kolmion muotoon, joka on uskonnollisessa symboliikassa pyhän kolminaisuuden symboli. Lisäksi jyrkkä harjakatto viittaa keskiaikaiseen

PL 113, 15111 Lahti | PO Box 113, 15111 Lahti, Finland
etunimi.sukunimi@lahti.fi

lahdenmuseot.fi

LAHDEN MUSEOT
Lahti City Museums

Lausunto
D/3577/10.02.01.00/2023

31.8.2026
Alueellinen vastuumuseo

kirkonrakennusperinteeseen, josta 1950–1960-luvuilla tehtiin useita moderneja tulkintoja. Tapuli toistaa jyrkän kolmiomaista muotoa. Ojosen suunnitelmassa materiaalit ovat suuressa osassa: kirkon julkisivujen arkkitehtoninen ilme perustuu keltatiilen, betonin ja liuskekiven käyttöön. Katto on kuparia. Kirkkosalin sisätiloissa on näiden lisäksi käytetty mäntyä sekä kirkonpenkeissä että sisäkaton materiaaleissa. Ansiokkaan sisustuksen suunnitteli Olavi Lieto ja kirkkosalin valaistuksen Lisa Johannsson-Pape. Alttarireliefi on Pentti Papinahon. Salin valonkäyttö on erityisen taidokasta ja korostaa sen harrasta tunnelmaa. Kirkkoon liittyy oleellisesti myös sitä ympäröivä puisto, joka yhdistyy kirkkosalin sisätiloihin suurten itään suuntaavien ikkunoiden kautta. Ympäristön ja rakennuskokonaisuuden yhteenliittymää korostaa laajat terassialueet. Kirkon sijainti mäellä on perinteinen, ja rakennelman jyhkeyttä korostavat kirkkoon johtavat liuskekiviportaat. (Salminen 2024, Niskanen 2014)

Joutjärven kirkko edustaa hyvin sotien jälkeistä, modernia monumentaalikirkkosuunnittelua. Sen arkkitehtonisen juuret ovat kirkkohistoriassa, mutta sen muoto on moderni. Kirkon ja sen yhteyteen rakennettujen tilojen tilaohjelma on tehty myös vastaamaan seurakuntien tulevaisuuden tarpeita, ja siten se on todistusvoimainen esimerkki seurakuntien toiminnan muutoksesta sotien jälkeen. Rakennusten tarkkaan valitut materiaalit ja muotokieli tekevät niistä eheän kokonaisuuden. Kirkkosalin arkkitehtuuri, sisustus, taide ja valaistus on suunniteltu harkiten ja sitä voi luonnehtia kokonaistaideteokseksi, vaikka osia siitä on muutettu alkuperäisestä. Kokonaisuudessaan Joutjärven kirkossa hahmottuu edelleen arkkitehdin alkuperäinen visio. Rakennus toimii alueen maamerkkinä. Joutjärven kirkon rakennuskokonaisuudella on museon arvion mukaan maakunnallista merkitystä, sillä se edustaa erinomaisesti aikansa laadukasta ja harkittua kirkkoarkkitehtuuria, ja on maakunnassa hyvin tuotteliaan arkkitehdin päätyö. Kokonaisuudella on historiallisia (historiallinen todistusvoimaisuus), rakennushistoriallisia (alkuperäisyys, edustavuus ja harvinaisuus) ja maisemallisia arvoja.

Nykyinen asemakaava on vuodelta 1961. Siinä kirkko ja siihen liittyvä asuinrakennus ovat samalla kirkon ja muiden seurakunnallisten rakennusten korttelialueella (YK). Istutettavia tontin osia on määrätty mm. katujen varsille. Korttelin eteläosa on puistoaluetta (PI).

Kaavaselostusluonnoksessa ei ole mainintaa kirkosta tehdystä rakennushistoriaselvityksestä, vaikka selvitys on kuulemisaineston liittenä. Selvitys tulee mainita myös kaavaselostuksessa. Kaavaselostuksessa mainitaan myös vanhentuneet yleiskaavan kulttuuriympäristöselvitykset (kohta 3.2.2.). Paikallisesti merkittävien kohteiden osalta käytetään Lahden yleiskaavan yhteydessä tehtyä päivitysinventointia (Ramboll 2024), eikä erikseen enää vuosien 2000 ja 2012 selvityksiä.

PL 113, 15111 Lahti | PO Box 113, 15111 Lahti, Finland
etunimi.sukunimi@lahti.fi

lahdenmuseot.fi

LAHDEN MUSEOT
Lahti City Museums

Lausunto
D/3577/10.02.01.00/2023

31.8.2026
Alueellinen vastuumuseo

Kirkkorakennus on kaavaluonnoksessa suojeltu merkinnällä sr-1: *Rakennustaiteellisesti ja kulttuurihistoriallisesti arvokas sekä kaupunkikuvan säilymisen kannalta tärkeä rakennus. Rakennusta ei saa purkaa. Rakennuksessa suoritettavien korjaus- ja muutostöiden tulee olle sellaisia, että rakennuksen kaupunkikuvalliset sekä sen ulko- ja sisäarkkitehtuurin rakennustaiteelliset arvot säilyvät. Rakennusta koskevista muutoksista ja toimenpiteistä on neuvoteltava kaupunginmuseon kanssa.* Asuinrakennukselle on annettu merkintä sr-2: *Suojeltava rakennus, jonka julkisivujen ja vesikaton alkuperäiset materiaalit tulee säilyttää. Julkisivujen alkuperäinen luonne ei saa muuttua muutos- ja korjaustöitä tehtäessä.* Lisäksi kirkon tontille on osoitettu pisterasterilla ja merkinnällä s: *suojeltava istutettava alueen osa, jota on hoidettava niin, ettei maiseman luonne oleellisesti muutu.* Asuinrakennusta ympäröi istutettava alueen osa sekä ai-määräys, jossa määrätään, ettei tonttia saa aidata. Museo katsoo, että asemakaavatyössä on tunnistettu hyvin kokonaisuuden kannalta keskeiset suojeltavat rakennukset ja tontin osat, mutta määräystekstejä tulee tarkentaa ehdotusvaiheeseen.

Suojelumerkintään sr-1 tulee tehdä seuraavat muutokset:

- Ensimmäistä lausetta tulee täsmentää seuraavasti: *Rakennustaiteellisesti ja kulttuurihistoriallisesti arvokas sekä kaupunkikuvan säilymisen kannalta tärkeä **suojeltava** rakennus.*
- Merkintää on täsmennettävä sen suhteesta sisätiloihin sekä esimerkiksi materiaaleihin ja julkisivuihin. Määräysteksti on nykyisessä muodossaan epäselvä ja jättää paljon tulkinnan varaan: *Rakennuksessa suoritettavien korjaus- ja muutostöiden tulee olla sellaisia, että rakennuksen kaupunkikuvalliset sekä sen ulko- ja sisäarkkitehtuurin rakennustaiteelliset arvot säilyvät.*
    - Museo esittää edellä mainitun lauseen sijasta lisättävän seuraavan tekstin määräykseen: *Rakennuksessa ei saa tehdä sellaisia muutos- ja korjaustöitä jotka turmelevat julkisivujen, vesikaton, tapulin, kirkkosalin, pääportaiden ja terassin rakennustaiteellista arvoa. Korjauksissa tulee käyttää alkuperäisiä tai niitä vastaavia materiaaleja.*
- Viimeinen lause on muutettava muotoon: *… neuvoteltava **museoviranomaisen** kanssa.*

Suojelumerkintään sr-2 tulee tehdä seuraavat muutokset:

- Määräystä on muutettava yhdenmukaisemmaksi sr-1 määräystekstin kanssa. Ensimmäinen lause tulee muuttaa muotoon: *Rakennustaiteellisesti ja kulttuurihistoriallisesti arvokas suojeltava rakennus.*

PL 113, 15111 Lahti | PO Box 113, 15111 Lahti, Finland
etunimi.sukunimi@lahti.fi

lahdenmuseot.fi

LAHDEN MUSEOT
Lahti City Museums

Lausunto
D/3577/10.02.01.00/2023

31.8.2026
Alueellinen vastuumuseo

- Määräykseen teksti *Julkisivujen alkuperäinen luonne ei saa muuttua muutos- ja korjaustöitä tehtäessä* tulee muuttaa seuraavaan muotoon ja siihen tulee lisätä seuraavat asiat: *Rakennusta ei saa purkaa. Rakennuksessa ei saa tehdä sellaisia muutos- ja korjaustöitä jotka turmelevat julkisivujen ja vesikaton rakennustaiteellista arvoa. Julkisivujen ja katon korjauksissa tulee käyttää alkuperäisiä tai niitä vastaavia materiaaleja. Rakennusta koskevista muutoksista ja toimenpiteistä on neuvoteltava* ***museoviranomaisen*** *kanssa.*

Museolla ei ole muuta huomautettavaa kaavatyön luonnosvaiheeseen.

Lahden museot / Päijät-Hämeen alueellinen vastuumuseo

tutkimuspäällikkö	Liisa Koskelainen
arkeologi	Esko Tikkala
rakennustutkija	Roosa Norrlin

Tiedoksi: Museovirasto, Lupa- ja valvontavirasto

Lähteet:

Niskanen, Riitta 2014. Pyhän ja hiljaisuuden mailla: *Joutjärven kirkko* (s.33–39). Lahden historiallisen museon julkaisuja 5. Lahden museot.

Ramboll, 2024. Lahden rakennettujen kulttuuriympäristöjen päivitysinventointi. Saatavilla: https://www.lahti.fi/asuminen-ja-ymparisto/kaupunkiympariston-suunnittelu/yleiskaavoitus/voimassaolevat-osayleiskaavat/

Salminen, Eetu 2024. Unto Ojonen: lahtelaisen arkkitehdin perintö – Joutjärven kirkon rakennushistoriaselvitys. Saatavilla kaava-aineiston yhteydessä.

PL 113, 15111 Lahti | PO Box 113, 15111 Lahti, Finland
etunimi.sukunimi@lahti.fi
lahdenmuseot.fi

Subject: Lausunto, kaavaluonnos, A-2709, Ilmarisentie 1 (Joutjärven kirkko), Lahti
Sent: 17.8.2026, 9.34.52
From: Kopposela Eeva (Elinvoimakeskus)<eeva.kopposela@elinvoimakeskus.fi>
To: Kirjaamo_Lahti; Helin Tuomas

Lausuntopyyntö 3577/2023 9.7.2026
Asemakaavamuutoksen luonnos, A-2709, Ilmarisentie 1 (Joutjärven kirkko), Lahti

Kaakkois-Suomen elinvoimakeskuksen liikenneosastolla ei ole huomautettavaa asemakaavamuutoksesta A-2709.

Terveisin
Eeva Kopposela
Liikennejärjestelmäasiantuntija
eeva.kopposela@elinvoimakeskus.fi
+358 295 021 727, Liikenteen asiakaspalvelu 0295 020 600

Liikenneosasto
Liikennejärjestelmä
Kaakkois-Suomen elinvoimakeskus, Kirkkokatu 12, PL 30, 00072 Elinvoimakeskus
www.elinvoimakeskus.fi/kaakkois-suomi

Elinvoimakeskus

Tämä viesti on tarkoitettu ainoastaan henkilölle tai yhteisölle, jolle se kuuluu. Viesti saattaa sisältää luottamuksellista tietoa. Jos olet saanut viestin erehdyksessä, sinulla ei ole siihen käyttöoikeutta. Tässä tapauksessa ilmoita siitä lähettäjälle ja poista viesti postilaatikostasi.

Subject: VL: LUONNOSVAIHEEN LAUSUNTOPYYNTÖ: A-2709 Ilmarisentie 1 (Joutjärven kirkko)
Sent: 20.7.2026, 11.45.29
From: Hyrkkänen Leo<Leo.Hyrkkanen@lahtienergia.fi>
To: Kirjaamo_Lahti
Attachments: A-2709 Luonnosvaiheen lausuntopyyntö liitteineen I.pdf
Ilmarisentie 1 lausuntokartta.pdf

Moi

Lahti Energia Sähköverkko Oy:n lausunto ko. pyyntöön.

Kirkon ja asuinrakennuksen nykyinen ja yhteinen sähkönsyöttökaapeli kulkee karttaliitteeseen sinisellä merkityllä reitillä.
Kaapeli on vuodelta 1962 ja se uusitaan jossain vaiheessa. Nykyisellä reitillä kasvaa isoja puita.
Jos erotettu asuinkiinteistö tarvitsee joskus oman liittymisjohdon, sen reitti tulisi Joutjoentien suunnasta.
Näiden vuoksi lausuntokarttaan tulee varata alue maanalaiselle johdolle.
Paikka olisi liitteen mukaisesti olemassa olevalla ajotiellä. Tien alkupäässä tien keskellä ja loppupäässä vasemmassa reunassa.
Alueen leveydeksi riittää 2 metriä.
Tällä vältetään joutumasta liian lähelle nykyisiä puita.

Leo Hyrkkänen
Yleissuunnittelija

Lahti Energia Sähköverkko Oy | Kauppakatu 31, 15140 Lahti
P. 050 323 9080
Telefax. 029 000 8403
leo.hyrkkanen@lahtienergia.fi
www.lahtienergia.fi

Mikäli huomaatte vastaanottaneenne tämän viestin erehdyksessä, pahoittelemme virhettä ja pyydämme teitä poistamaan viestin. Otattehan välittömästi yhteyttä lähettäjään puhelimitse tai sähköpostitse ja kerrotte tapahtuneesta. Ettehän käytä erehdyksessä saamianne tietoja tai paljasta viestin sisältöä kenellekään.

Subject: Asemakaavamuutoksen luonnos A-2709 Ilmarisentie 1, Möysä (Joutjärven kirkko)
Sent: 19.8.2026, 10.06.17
From: Mari Lång-Kauppi<Mari.Lang-Kauppi@paijat-hame.fi>
To: Kirjaamo_Lahti
Cc: Päijät-Hämeen Liitto / Toimisto

Hei,
Päijät-Hämeen liitolla ei ole lausuttavaa asemakaavamuutoksen luonnoksesta A-2709 Ilmarisentie 1, Möysä (Joutjärven kirkko).

Ystävällisin terveisin,
Mari Lång-Kauppi
erityisasiantuntija

p. 044 371 9437

www.paijat-hame.fi
LinkedIn | Facebook | Instagram

Päijät-Hämeen liitto